

Aikakauskirja Kasvatus Abstraktit

Rinne, Risto – Järvinen, Tero – Tikkanen, Jenni – Aro, Mikko. 2012. KOULUTUSPOLITIIKAN MUUTOS JA KOULUN ASEMA EUROOPASSA – KAHDEKSAN MAAN REHTORIEN NÄKEMYS. Kasvatus 43 (5), 460–475.

Uusliberalistinen koulutuspolitiikka on muuttanut koulujen toimintaympäristöä ja vaikuttanut rehtorien toimenkuvaan. Managerialismin, desentralisaation ja koulutuksen markkinavaltaistumisen seurauksena pedagogisen johtamisen rinnalle on yhä enemmän noussut vastuu tuloksellisuudesta, markkinoinnista ja kilpailussa pärjäämisestä. Artikkelissa analysoidaan eurooppalaisten rehtoreiden näkemyksiä koulutuksen muuttuvasta hallinnoinnista, koulutuksen merkityksestä, koulutussiirtymistä sekä koulutuksen vaatimuksista selviämiseen vaikuttavista tekijöistä Euroopassa. Tutkimus on osa Euroopan Unionin rahoittamaa GOETE-tutkimushanketta, jossa tavoitteena on analysoida ja vertailla sitä, miten eurooppalaiset koulutusjärjestelmät ja kansalliset koulutuspolitiikat käsittelevät koulutuksen ja sosiaalisen integraation muuttuvaa suhdetta. Suomen lisäksi hankkeessa ovat mukana Hollanti, Italia, Puola, Ranska, Saksa, Slovenia sekä Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti. Rehtorien näkemykset eivät johdonmukaisesti heijastaneet maiden koulutusjärjestelmien rakennetta. Selvimmin ero tuli esille koulutukselliseen tasa-arvoon liittyvissä kysymyksissä. Mitä epätasa-arvoisempi koulutusjärjestelmä on, sitä yleisemmin rehtorit kokivat tärkeäksi koulutusresurssien kohdentamisen kaikkein heikoimmassa asemassa olevien oppilaiden tukemiseen.

Asiasanat: koulutuspolitiikka, vertaileva tutkimus, uusliberalismi, managerialismi, rehtorit

Haltia, Nina. 2012. VÄHÄISTÄ HYVÄKSILUKUA JA KETJUTETTUJA TUTKINTOJA: AIKUINEN YLIOPISTO-OPISKELIJA 2000-LUVUN KOULUTUSPOLIITISESSA DISKURSSISSA. Kasvatus 43 (5), 476–487.

Artikkelissa tarkastellaan sitä koulutuspoliittista diskurssia, joka koskee aikuisten yliopisto-opiskelua. Empiirisen aineiston muodostavat 2000-luvulla julkaistut, pääasiassa opetusministeriön tuottamat yliopistokoulutusta koskevat dokumentit ja suunnitteluasiakirjat. Aineiston diskursiivisen analyysin avulla etsitään vastausta kysymyksiin siitä, millainen paikka aikuiselle opiskelijalle näissä dokumenteissa annetaan ja millaisesta aikuisesta ne puhuvat. Yliopistot näyttävät analysoitujen tekstien valossa ensisijaisesti nuorten koulutuspaikkoina, mutta myös aikuiskoulutustehtävää tuodaan esille. Aikuisten paikaksi yliopistoissa nostetaan tietyt koulutusmuodot: maisterivaiheen koulutus, täydennyskoulutus sekä avoin yliopisto. Dokumenteissa on luettavissa myös ajallinen siirtymä siten, että täydennyskoulutusta on alettu viime vuosina korostaa aiempaa enemmän. Aikuisten tutkinto-opiskelu on alkanut näyttäytyä jopa epätoivottavana ilmiönä. Keskeiseksi ovat nousseet myös kysymykset aiemmin opitun tunnustamisesta sekä työelämän ja koulutuksen välisestä vuoropuhelusta. Aikuinen, josta dokumentit puhuvat, on työelämässä toimiva osaaja, jolla on jo aiempaa koulutusta, mutta joka kaipaa osaamiselleen täydennystä. Hän ei hakeudu tutkintokoulutukseen, vaan tavoittelee nimenomaan täydennyskoulutusta. Dokumenteista piirtyvä yliopistossa opiskeleva ideaaliaikuisen on urallaan johdonmukaisesti etenevä jo korkeakoulututkinnon hankkinut osaajajaksilö, jonka kouluttautumistarpeet noudattelevat työnantajan näkökulmasta nousevia osaamistarpeita.

Asiasanat: aikuiset, yliopisto-opiskelu, täydennyskoulutus, avoin yliopisto, koulutuspolitiikka

Kauko, Jaakko – Varjo, Janne – Kalalahti, Mira – Sahlström, Fritjof – Simola, Hannu. 2012. VERTAILEVAN KOULUTUSTUTKIMUKSEN DYNAMIIKKA – TEOREETTINEN OHJELMA. Kasvatus 43 (5), 488–501.

Siirtämällä fokusta toimijoiden attribuuteista toiminnan attribuutteihin tavoitteemme on avata keskustelu siitä, tarjoaako dynamiikan käsite yhden ratkaisun vertailevan tutkimuksen laajasti tunnistettuihin ongelmiin. Esittelemme koulutuspolitiikan dynamiikan vertailevan analytiikan CADEP-tutkimusohjelman (*Comparative Analytics of Dynamics in Education Politics*). CADEP analysoi samanaikaisesti *aikaa* (historiallinen jatkuvuus), *tilaa* (paikallinen, kansallinen, alueellinen ja globaali) ja *tasoja* (mikrotason toimijat, mesotason instituutiot ja makrotason rakenteet). Näkökulmat yhdistävä

hypoteesimme on, että vertailevan koulutuspolitiikan tutkimista peruskoulutuksen alueella tulee kohdistaa erityisesti ja vähintään neljälle koulutusjärjestelmän osa-alueelle, jotka ovat koulutuspolitiikka, koulutuksen hallinta, perheiden kouluvalintastrategiat ja luokkahuonekulttuurit. Rakennamme tutkimusryhmämme aikaisempien tutkimusten tulosten avulla uuden vertailevan koulutuspolitiikan teoreettisen mallin ja jäsenämme sen empiiriseksi CADEP-tutkimusohjelmaksi. Tarkastelemalla Suomessa saatuja tuloksia kustakin osa-alueesta nostamme esille perusteluja esittelemämme mallin ulottuvuuksille.

Asiasanat: Dynamiikka, koulutuspolitiikka, vertaileva tutkimus, teoria

Silvennoinen, Heikki – Seppänen, Piia – Rinne, Risto – Simola, Hannu. 2012. YHTEISKUNTALUOKAT JA KOULUVALINTAPOLITIikka YLIKANSALLISELTA PAIKALLISELLE TASOLLE ULOTTUVASSA TARKASTELUSSA. Kasvatus 43 (5), 502–518.

1980-luvulta lähtien keskeinen osa koulutuksen globaalia uudelleenrakentamista on ollut kouluvalintaa rajoittavien käytäntöjen purkaminen. Suomessa 1990-luvun puolivälissä suurissa kaupungeissa käyttöön otettua kouluvalintapolitiikkaa käytetään artikkelissa esimerkkitapauksena ylikansallisesta koulutuspolitiikasta ja sen toteutumisesta kansallisella ja paikallisella tasolla. Ylikansallisen koulutuspolitiikan toteutumista jäsennetään eri tasoilla suhteessa vallankäyttöön ja perheiden voimavaroihin (kulttuurisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin pääomiin). Käyttämällä apuna teoreettista ja empiiristä tutkimusta haemme vastausta kahteen kysymykseen: millainen suhde eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvilla on kouluvalintapolitiikkaan ja siihen liittyvään päätöksentekoon, ja millaisia vaikutuksia toteutulla kouluvalintapolitiikalla on eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvien yksilöiden ja perheiden koulutusvalintojen ja koulutuskäyttämisen eriytymiseen? Kaikkiällä kehittyneessä maailmassa koulutuspolitiikan muutokset – josta vapaa kouluvalinta on hyvä esimerkki – tähtäävät tätä nykyä palvelemaan lähinnä keskiluokan intressejä. Keskiluokka ei vain passiivisesti sopeudu laajeneviin mahdollisuuksiin, vaan se myös yrittää aktiivisesti vaikuttaa intressiensä mukaisesti niin kansallisella kuin paikallisella ja oppilaitostasolla.

Asiasanat: yhteiskuntaluokka, kouluvalinta, koulutuspolitiikka, koulutuksen tasa-arvo, perheiden koulutusstrategiat, segregatio